

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van de Sint-Michielskerk met kerkhof en de voormalige pastorie van Butsel te BOUTERSEM (Boutersem)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010 en 19 november 2010;

Gelet op het ministerieel besluit van 25 juni 2010 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen Sint-Michielskerk met kerkhof en de voormalige pastorie van Butsel te BOUTERSEM (Boutersem);

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door het agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling Vlaams Brabant op datum van 04 oktober 2010, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 02 december 2010,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de artistieke en historische waarde:

- als monument:

De Sint-Michielskerk (voorheen Sint-Martinuskerk) van Butsel met inbegrip van het kerkhof, gelegen te Boutersem (Boutersem), Pastoriestraat ;

bekend ten kadaster:

Boutersem, 1e afdeling, sectie B, perceelnummers 101A, 102B.

2° Wegens de historische waarde:

- als monument:

De voormalige pastorie van de Sint-Michielskerk van Butsel met inbegrip van de ommuurde tuin, gelegen te Boutersem (Boutersem), Pastoriestraat 70;

bekend ten kadaster:

Boutersem, 1e afdeling, sectie B, perceelnummers 105C, 106C.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° Historische waarde van de Sint-Michielskerk (voorheen Sint-Martinuskerk) en het kerkhof: als voormalig eigenkerkje van de sinds begin 12de eeuw vermelde heren van Boutersem, invloedrijke vazallen van de hertogen van Brabant, vormt deze parochiekerk, met haar excentrische ligging, aan de rand van het gehucht, een enige materiële getuige en verwijzing naar de rond 1800 verdwenen, een 300-tal meter verderop gelegen en voorheen de Velpevallei dominerende feodale kasteelsite. Tevens refereert deze kleine plattelandskerk met omliggend kerkhof aan de eeuwenoude, minstens tot de 13de eeuw opklimmende band met de cisterciënzerabdij van Villers-la-Ville, die er het begeving- en tiendenrecht bezat.

Historische i.c. architectuurhistorische waarde: opgetrokken in een onregelmatig natuursteenverband van Gobertange, ijzerzandsteen en kwartsiet vormt de oostpartij van dit stilistisch heterogene, eenbeukige plattelandskerkje - een vierkant koor van één travee met halfronde absis, voorzien van plint, modillons, een rondboogvenster, een rechthoekige deur met lateiconsoltjes alsook een eenvoudig geprofileerde altaartafel - een uitzonderlijk bewaard en representatief voorbeeld van een eind 11de-begin 12de- eeuwse, romaanse koorpartij. Samen met de eveneens bewaarde natuurstenen onderbouw van de beuk traceert ze het profiel van een zeldzaam bouwtype, meer bepaald van een klein landelijk, romaans zaalkerkje (beukomvang van ca. 13,6 x 8,1 m) met oorspronkelijk houten (?) westtoren. Bakstenen bovenbouw van het schip en rondboogvensters met negblokken verwijzen naar de wederopbouw na de gedeeltelijke instorting van 1649 terwijl de neoclassicistische westtravee en ingebouwde klokkentoren refereren aan een vergroting en herinrichting uit 1861 naar ontwerp van provinciaal architect A. Van Arenberg (1799-1877).

Historische waarde van de voormalige pastorie van de Sint-Michielskerk en de ommuurde tuin: als voormalige afhankelijkheid van de abdij van Villers-la-Ville die er het begeving- en tiendenrecht bezat verwijst de pastorie naar de eeuwenoude, minstens tot de 13de eeuw opklimmende band met deze Waals-Brabantse cisterciënzerabdij.

Historische i.c. architectuurhistorische waarde: representatief en typologisch goed bewaard voorbeeld van een classicistische, Lodewijk XVI-geïnspireerde plattelandspastorie (1783-1791) uit de laatste decennia van de 18de eeuw in de vorm van een bak- en natuurstenen, deels onderkelderd dubbelhuis met twee bouwlagen van vijf traveeën onder zadeldak met centrale dakkapel en aansluitend, een eenlaags bijgebouw. De strak symmetrische ordonnantie van de identieke voor- en achtergevel wordt bepaald door de grote rechthoekige muuropeningen met Gobertange plattebandomlijsting waarbij de centrale inkom decoratief wordt geaccentueerd met een bekronend hoofdstel op consoles met diamantkopmotief.

Met dit homogeen laat 18de-eeuwse buitenaspect correspondeert een overwegend klassieke plattegrond en een nog deels originele binnenafwerking met aanpassingen uit 1856, toe te schrijven aan provinciaal architect A. Van Arenbergh (1799-1877): overwegend houten vloeren en een decoratieve tegelvloer in de gemarmerschilderde gang; gestucte plafonds met koof en sober lijstwerk - al dan niet opgehoogd met rozetten en rosas - en gestucte schouwboezems; een fraaie, ingekaste Lodewijk XVI-trap; sobere en meer geëlaboreerde marmeren schouwen.

De ommuurde, ca. 50 are grote tuin met achteraan een achttal oudere bomen, waaronder een zomerlinde en twee tamme kastanjes, versterkt de typologische gaafheid van dit eind 18de-eeuwse pastoriegoed.

2° Artistieke waarde van de Sint-Michielskerk en het kerkhof : de heldere, overwegend neoclassicistisch geïnspireerde binnenruimte gearticuleerd door een pilasterstelling en een gestuct kruisribgewelf met brede, geprofileerde gordelbogen wordt gestoffeerd door een overwegend uit de eerste helft van de 18de eeuw daterend meubilair met daarnaast een barokke preekstoel en een eveneens uit de eerste helft van de 18de eeuw daterend, sinds 23 januari 1981 beschermd orgel.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009 en 11 januari 2010).

Brussel,

17 MAART 2011

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS